

Voorstel

Onderwerp: Participatievisie Albrandswaard	College van burgemeester en wethouders 8 april 2025	Zaaknummer 2025-027811
Portefeuillehouder Richard Polder		Openbaar
Opsteller: Korkmaz Burcin		

Geadviseerd besluit

---

1. De participatievisie Albrandswaard met de volgende uitgangspunten vast te stellen:
    - De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor een zorgvuldig participatieproces;
    - We maken bij de start van een proces heldere afspraken;
    - Alle betrokkenen moeten mee kunnen doen;
    - De initiatiefnemer neemt deelnemers serieus;
    - Alle deelnemers werken op een respectvolle wijze met elkaar samen.
-

Raadsvoorstel

Inleiding

De veranderende maatschappelijke dynamiek vraagt om een meer betrokken en participerende samenleving, ook in Albrandswaard. Onze inwoners en organisaties hebben behoefte aan duidelijkheid over hoe zij hun stem kunnen laten horen en actief kunnen bijdragen aan het participatieproces.

De invoering van de Omgevingswet en de wet Versterking participatie op decentraal niveau leggen nadrukkelijk de verantwoordelijkheid bij gemeenten om inwoners actief te betrekken bij besluitvorming en beleidsontwikkeling. Volgens de wet Versterking participatie op decentraal niveau zijn decentrale overheden verplicht om duidelijke regels te stellen over hoe participatie moet worden vormgegeven. Daarnaast geven inwoners aan dat zij eerder bij processen betrokken willen worden, beter geïnformeerd willen worden over hoe hun inbreng wordt meegenomen en dat de gemeente actiever kan luisteren naar ideeën en meningen. Ook binnen de eigen organisatie is de behoefte uitgesproken voor een participatievisie. Het is daarom van belang dat de gemeente Albrandswaard een participatievisie ontwikkelt. Met deze participatievisie wordt er betekenis en richting gegeven aan participatie, passend bij de lokale context en de wensen van inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties.

Beoogd effect

De participatievisie biedt een kader voor de wijze waarop participatie wordt toegepast in Albrandswaard. Hiermee geeft de gemeente richting aan de manier van werken rond participatie en stimuleert een cultuur van betrokkenheid. De participatievisie sluit aan bij actuele wet- en regelgeving en bij het collegewerkprogramma.

Argumenten

1.1 De participatievisie geeft een eenduidige richting aan de invulling van participatie in Albrandswaard.

Participatie is een verzamelterm. Iedereen vindt het belangrijk en geeft er een eigen invulling aan. Maar we weten vaak niet precies van elkaar wat we ermee bedoelen en wat we ermee willen bereiken. De participatievisie zien wij als een middel om ervoor te zorgen dat alle deelnemers dezelfde taal spreken en er heldere uitgangspunten zijn voor participatie.

1.2 Participatievisie onderschrijft het belang om goed na te denken over participatie

Verschillende doelgroepen (waaronder inwoners en partners) hebben behoefte aan duidelijkheid over beïnvloedingsruimte, doel, middelen en terugkoppeling bij participatie(processen).

1.3 Participatievisie zorgt voor borging van de kennis over participatie en biedt ruimte voor doorontwikkeling

De participatievisie is opgesteld op basis van de kennis en ervaring die is opgedaan in Albrandswaard. Op deze manier kan een participatietraject doelgericht ingericht met een Albrandswaardse aanpak. Ook biedt de participatievisie ruimte om te kijken wat wel en niet werkt waarmee we het participatiebeleid en de participatieverordening kunnen invullen.

1.4 Participatievisie vormt een goede basis voor het opstellen van een participatieverordening.

De participatievisie vormt een belangrijk startpunt voor de ontwikkeling van een participatieverordening, zoals beschreven in de inleiding. Dit startpunt helpt ons op weg naar een participatiebeleid en –verordening. Hiermee geven we invulling aan de wettelijke verplichting van de Wet versterking participatie op decentraal niveau en de Omgevingswet.

Overleg gevoerd met

- Gemeenteraad (25 november 2024);
- Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) partners;
- Verschillende afdelingen binnen de gemeente.

Kanttekeningen

1.1 Participatievisie is geen garantie voor een succesvol participatietraject

Participatie is maatwerk: ieder participatietraject vereist maatwerk. De invulling van participatie is afhankelijk van het onderwerp, wie betrokken zijn, hoe het onderwerp leeft onder de deelnemers, het abstractieniveau en de kaders. Ook kan de aanpak per fase van een traject verschillen. Het is daarom

belangrijk om bij ontwikkelingen die uit verschillende fasen bestaan tussentijds te analyseren hoe participatie op dat moment aan de hand van de participatievisie het beste kan worden vormgegeven.

1.2 Participatie blijft een leerproces

Participatie is niet nieuw, maar het feit dat het nu wordt ingebed in participatieprocessen, brengt veranderingen met zich mee. Met de participatievisie worden kaders geboden hoe om te gaan met participatie in Albrandswaard. Het kan echter zijn dat we door het te doen, erachter komen dat bepaalde zaken die nu zijn opgeschreven, niet werken en anders moeten. Daarom zal er één jaar na inwerkingtreding, de participatievisie geëvalueerd worden om participatiebeleid en daarna de participatieverordening vorm te geven.

1.3 De participatievisie vraagt bewustwording van de initiatiefnemer

De vertaling van de participatievisie vraagt een andere manier van werken en denken voor de initiatiefnemer. Momenteel wordt er op een eigen manier invulling gegeven aan participatie. Dit gebeurt niet vanuit integraal vastgestelde stuk of beleid. Daarom wordt dit proces, na vaststelling van de participatievisie, geëvalueerd. Dit vormt de basis voor de verder invulling van participatiebeleid en – verordening.

Uitvoering/vervolgstappen

Na een jaar leren legt het college de gemeenteraad een eerste evaluatie van deze participatievisie voor. Op basis van deze evaluatie werken we de participatievisie uit in participatiebeleid ('participatieaanpak') inclusief een verplichte participatieverordening. Het is wettelijk verplicht dat deze verordening voor 1 januari 2027 wordt vastgesteld. Het beleid bevat een aanpak **“Zo werken we samen in Albrandswaard”**. Deze aanpak is er niet alleen voor de gemeente, maar we nodigen ook externe initiatiefnemers uit om de Albrandswaardse participatieaanpak te gebruiken bij ontwikkelingen in de gemeente.

Financiën

De kosten van de participatievisie zijn gedekt met het incidenteel budget dat beschikbaar is gesteld voor het speerpunt *‘We introduceren samen met de gemeenteraad een hedendaagse aanpak van participatie’*. De uitwerking van de participatievisie wordt verder binnen bestaande middelen gedekt.

Inclusiviteitstoets

n.v.t.

Communicatie/participatie na besluitvorming

Intern

De participatievisie wordt gedeeld binnen de ambtelijke organisatie. We betrekken teammanagers om de participatievisie te integreren bij hun participatieprocessen.

Extern

De participatievisie wordt gepubliceerd op de website van de gemeente. Initiatiefnemers die een participatietraject willen invullen, worden gevraagd deze invulling te geven aan de hand van de participatievisie.

Bijlagen

---

1. Participatievisie_Albrandswaard 31032025.pdf

CONCEPT RAADSBESLUIT

Onderwerp: Participatievisie Albrandswaard		Zaaknummer:

De raad van de gemeente Albrandswaard,
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders op 8 april 2025,
gelet op
De Omgevingswet en de wet Versterking participatie op decentraal niveau

BESLUIT:

---

1. De participatievisie Albrandswaard met de volgende uitgangspunten vast te stellen:
    - De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor een zorgvuldig participatieproces;
    - We maken bij de start van een proces heldere afspraken;
    - Alle betrokkenen moeten mee kunnen doen;
    - De initiatiefnemer neemt deelnemers serieus;
    - Alle deelnemers werken op een respectvolle wijze met elkaar samen.
-

Gemeente
Albrandswaard

Participatievisie Gemeente Albrandswaard

Inhoudsopgave

1. Inleiding

Wat is participatie?

Aanleiding – Waarom deze participatievisie?

Wat is het doel van deze participatievisie?

2. Albrandswaardse visie op participatie

We maken gebruik van de kennis en ervaring onder de Albrandswaarders

We participeren alleen wanneer hier de ruimte voor is

We geven het goede voorbeeld

3. Uitgangspunten voor participatieprocessen

1. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor een zorgvuldig participatieproces

2. We maken bij de start van een proces heldere afspraken

3. Alle betrokkenen moeten mee kunnen doen

4. De initiatiefnemer neemt deelnemers serieus

5. Alle deelnemers werken op een respectvolle wijze met elkaar samen

4. Rollen

De initiatiefnemer

De deelnemers/participanten

De gemeenteraad

Het college van burgemeester en wethouders

Ambtenaren

5. Leren door te doen

Bijlage 1

Hoe zit het ook al weer met de Omgevingswet en participatie?

2

2

2

2

3

3

3

3

4

4

5

5

5

6

7

7

7

7

8

8

9

10

1. Inleiding

Participatie binnen Albrandswaard draait om samenwerking tussen gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We willen inwoners de ruimte geven om mee te denken over hun leefomgeving, maar het is belangrijk te erkennen dat participatie niet altijd mogelijk of wenselijk is. Wet- en regelgeving, financiële kaders en andere randvoorwaarden kunnen de mogelijkheden beïnvloeden. Daarom wil de gemeente participatie op een realistische, werkbare en toekomstbestendige manier vormgeven, waarbij helder wordt gecommuniceerd over de mate van invloed die inwoners hebben en welke kaders er gelden.

Wat is participatie?

Participatie is de wijze waarop de gemeente samenwerkt met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van plannen en beleid, waar dat mogelijk en wenselijk is. Het doel is om verschillende perspectieven en belangen samen te brengen, zodat besluitvorming beter aansluit op de behoeften en wensen van Albrandswaarders. Dit vraagt om heldere afspraken, open communicatie, wederzijds respect en een duidelijke rolverdeling.

Aanleiding – Waarom deze participatievisie?

Participatie is niet nieuw in Albrandswaard; inwoners worden op verschillende manieren betrokken bij initiatieven en plannen. Toch blijkt uit onderzoeken dat er behoefte is aan verbetering. Inwoners geven aan dat zij eerder bij processen betrokken willen worden, beter

geïnformeerd willen worden over hoe hun inbreng wordt meegenomen en dat de gemeente actiever kan luisteren naar ideeën en meningen. Daarnaast stellen nieuwe wetten, zoals de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau, extra eisen aan hoe gemeenten participatie vormgeven. Met deze visie geeft de gemeente hier invulling aan, passend bij de lokale context en de wensen van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Wat is het doel van deze participatievisie?

Deze participatievisie biedt een kader voor hoe participatie in Albrandswaard wordt toegepast. De visie sluit aan bij actuele wet- en regelgeving en legt de nadruk op samenwerking, duidelijkheid en wederzijds begrip. Met deze visie wil de gemeente participatie structureel en effectief verankeren in haar werkwijze en een cultuur

van betrokkenheid stimuleren. Dit is een dynamisch proces, waarbij continu wordt geleerd en verbeterd op basis van ervaring en evaluatie.

Het komende jaar gaan we werken volgens de uitgangspunten die horen bij de Albrandswaardse visie op participatie. Dat doen we allereerst met enkele pilots. Na een jaar evalueren we met elkaar, doen we eventueel aanscherpingen in de aanpak en gaan we de aanpak daarna breed toepassen.

2. Albrandswaardse visie op participatie

In Albrandswaard zien we participatie als een gezamenlijke inspanning om samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners te werken aan een betere leefomgeving. We waarderen de unieke kennis en ervaring van Albrandswaarders en betrekken hen waar dat haalbaar en waardevol is. Daarbij zijn we open over de mogelijkheden en beperkingen van participatie, zodat verwachtingen helder zijn.

We maken gebruik van de kennis en ervaring onder de Albrandswaarders

Inwoners zijn de belangrijkste ervaringsdeskundigen van hun eigen leefomgeving. Zij begrijpen de behoeften, uitdagingen en kansen van hun straat, buurt of wijk als geen ander. Onder Albrandswaarders blijkt op al deze schaalniveaus het enthousiasme en bereidheid om mee te denken bijna even groot te zijn. Het is van belang dat we hen op de juiste wijze en het juiste moment betrekken. Door de ervaring en kennis van Albrandswaarders te benutten sluiten we aan bij de leefwereld van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit versterkt onze plannen en kan bijdragen aan het noodzakelijke vertrouwen van Albrandswaarders in hun gemeente.

We participeren alleen wanneer hier de ruimte voor is

Participatie is waardevol, maar niet altijd haalbaar of wenselijk. Er zijn situaties waarin de ruimte voor inbreng beperkt is, bijvoorbeeld bij complexe vraagstukken met bijvoorbeeld een groot aantal partijen met uiteenlopende belangen of ontwikkelingen met veel strikte kaders (bijv. van hogere overheden). Bij aanvang van een project maken we daarom een zorgvuldige afweging: is participatie mogelijk en zo ja, op welke manier? Openheid over deze afwegingen is cruciaal. Dit voorkomt misverstanden en zorgt ervoor dat inwoners weten wat ze kunnen verwachten én waarom dat zo is.

We geven het goede voorbeeld

Participatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We verwachten van alle deelnemers aan een proces een constructieve bijdrage, waarin iedereen respectvol luistert en meedenkt. Wanneer inwoners of organisaties een initiatief starten, dragen zij zelf zorg voor een zorgvuldig proces. Als gemeente nemen we een voorbeeldrol op ons en streven we naar een transparante en zorgvuldige werkwijze. Met de vaststelling van deze visie is de manier van werken natuurlijk niet in één keer veranderd. Het kost tijd om deze nieuwe manier van samenwerken eigen te maken. Het is een leerproces: we evalueren, we vieren successen en we benoemen verbeterpunten. Zo versterken we continu onze samenwerking.

3. Uitgangspunten voor participatieprocessen

Om ervoor te zorgen dat participatieprocessen zorgvuldig verlopen, hanteren we als gemeente in elk participatieproces vijf uitgangspunten. Deze vijf uitgangspunten vormen de basis voor de manier waarop we in Albrandswaard samenwerken. Door duidelijke afspraken te maken en deze met elkaar na te leven, versterken we de kwaliteit van participatie en het vertrouwen in elkaar en de samenwerking. Deelnemers kunnen elkaar voorafgaand en tijdens een proces aanspreken op deze uitgangspunten.

We kiezen in deze participatievisie heel bewust voor de term 'initiatiefnemer' om aan te sluiten bij o.a. de Omgevingswet. Omdat deze wet de verantwoordelijkheid voor goede participatie neerlegt bij degene die het initiatief neemt. Dat kan de gemeente zijn, maar ook bijvoorbeeld een woningcorporatie, projectontwikkelaar, maatschappelijke organisatie of bewoners(groep). Wij stimuleren alle initiatiefnemers om gebruik te maken van deze Albrandswaardse visie op participatie.

1. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor een zorgvuldig participatieproces

In Albrandswaard is de initiatiefnemer altijd verantwoordelijk voor een zorgvuldig en transparant participatieproces. Dit betekent dat de initiatiefnemer – of dit nu de gemeente, een maatschappelijke organisatie of een private partij is – bij de start een helder plan voor het participatieproces opstelt in samenspraak met een eerste groep deelnemers. De initiatiefnemer is na de start ook verantwoordelijk voor een zorgvuldige uitvoering van het proces. De initiatiefnemer blijft tussentijds met deelnemers in gesprek over de samenwerking en stelt zo nodig het proces bij. Afspraken maken en nakomen is voor iedere initiatiefnemer een vanzelfsprekendheid.

IN DE PRAKTIJK

Wie kunnen initiatiefnemer zijn?

Niet alleen de gemeente kan initiatiefnemer zijn van beleid of plannen, ook voor de handliggende partijen als projectontwikkelaars en woningcorporaties en ook maatschappelijke organisaties en inwoners. Albrandswaard is immers een betrokken gemeenschap waar inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aangeven actief bij te willen dragen aan het verbeteren van hun leefomgeving. Denk aan het vergroenen van de buitenruimte, het verbeteren van de veiligheid in de wijk door mee te denken over knelpunten op het gebied van verkeer. De gemeente moedigt Albrandswaarders aan om met initiatieven te komen om samen te werken aan een veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Zij zijn tenslotte de experts als het gaat om hun eigen omgeving. De gemeente Albrandswaard ondersteunt en faciliteert deze initiatieven waar mogelijk. Dit doen we door praktische ondersteuning te bieden, zoals hulp bij vergunningen, financiële bijdragen, begeleiding in samenwerking en netwerken of door het overdragen van kennis en ervaring.

2. We maken bij de start van een proces heldere afspraken

Een goede start is essentieel voor een zorgvuldig participatieproces. Bij de start worden de kaders vastgesteld en wordt bepaald of, en zo ja welke, ruimte er is voor deelnemers om mee te denken en/of te doen. Deze kaders maken expliciet wat bespreekbaar is en wat niet, zodat deelnemers weten waar zij invloed op kunnen uitoefenen en hoe aan het einde de besluitvorming plaatsvindt. Ook maken de deelnemers met elkaar afspraken over de (globale) processtappen, de invulling ervan en de planning. En uiteraard hoe ze invulling geven aan de uitgangspunten uit deze participatievisie. Het maken van heldere afspraken geeft structuur aan het proces en zorgt voor heldere verwachtingen. De afspraken worden vastgelegd in een participatieplan. Wanneer de gemeente initiatiefnemer is, wordt het participatieplan behandeld en bij voorkeur vastgesteld door het bestuursorgaan dat aan het einde een besluit neemt ten aanzien van de uitkomst van het proces.

IN DE PRAKTIJK

Hoe stellen we kaders?

Bij de start van het proces maakt de initiatiefnemer goede afspraken met de (eerste) deelnemers over het proces. Hierbij wordt ook bepaald wat er al vastligt (en waarover het gesprek tijdens het proces dus niet kan gaan) en wat de ruimte is voor deelnemers om mee te praten en/of te doen (en waarover het gesprek dus nadrukkelijk wel gaat). Bij kaders kan het gaan om bijvoorbeeld wet- en regelgeving (van hogere overheden), bevoegdheden van de gemeente, financiële mogelijkheden en beleidsdoelen. Aandachtspunt voor college en/of raad is om niet al te veel wensen mee te nemen, maar vooral te kijken naar wat echt noodzakelijk wordt geacht. De uitkomsten worden vastgelegd in het participatieplan dat tijdens de startfase van het proces wordt opgesteld.

3. Alle betrokkenen moeten mee kunnen doen

Bij de start van een proces bepaalt de initiatiefnemer wie betrokken zijn bij het specifieke vraagstuk. Deze groep betrokkenen kan breder zijn dan alleen de direct belanghebbenden. Vervolgens richten we het proces zo in dat zoveel mogelijk betrokkenen mee kunnen doen. Dus niet alleen mensen die mogelijk 'tegen' een ontwikkeling zijn, maar ook mensen die 'voor' zijn en het veelbesproken 'stille midden'. Hiervoor is het inzetten van een mix aan online- en offline-middelen van groot belang. En wanneer mogelijk zorgen we dat we zichtbaar zijn op de locatie waar de ontwikkeling zicht afspeelt. De initiatiefnemer denkt ook na over creatieve middelen om doelgroepen aan te spreken die we doorgaans wat moeilijker weten te bereiken, zoals jongeren, laaggeletterden en mensen met een migratieachtergrond.

4. De initiatiefnemer neemt deelnemers serieus

Het serieus nemen van deelnemers is een fundamenteel uitgangspunt in Albrandswaard. Dit klinkt logisch, maar in de praktijk gaat het op dit punt vaak mis. Het betekent bijvoorbeeld dat de initiatiefnemer gemaakte afspraken nakomt, na afronding van een concept-plan (voor de besluitvorming) bij deelnemers checkt of hun inbreng correct is verwerkt en na besluitvorming de deelnemers informeert over wat er uiteindelijk met hun inbreng is gedaan. Door feedback te vragen op concept-plannen en gemaakte keuzes transparant terug te koppelen, creëert de initiatiefnemer betrokkenheid en vertrouwen bij de deelnemers. Aan het einde van het proces hoeven de deelnemers het op inhoud niet volledig eens te zijn. Belangrijk is wel dat deelnemers van mening zijn dat er zorgvuldig met hun inbreng is omgegaan. In het participatieverslag beschrijft de initiatiefnemer o.a. hoe het proces is verlopen, welke

deelnemers hebben meegedaan, wat de inbreng van de deelnemers is geweest en hoe deze inbreng is verwerkt in het uiteindelijke plan. Het uiteindelijke participatieverslag is openbaar. Het participatieverslag draagt op deze manier bij aan een zorgvuldige terugkoppeling van de uitkomsten van het participatieproces.

5. Alle deelnemers werken op een respectvolle wijze met elkaar samen

Succesvolle participatie is gebaseerd op wederzijds respect en de bereidheid om naar elkaar te luisteren.

Dit vraagt niet alleen iets van de initiatiefnemer, maar van alle deelnemers. Het gesprek staat centraal, waarbij deelnemers elkaar de ruimte geven en open staan voor de inbreng van anderen. Het doel van participatie is niet dat iedereen aan het einde het inhoudelijk eens is met het resultaat, maar wel een goed gevoel heeft over het doorlopen proces. Dit vraagt dat alle belangen, ideeën en zorgen in beeld zijn gebracht en zorgvuldig met elkaar zijn afgewogen. De initiatiefnemer faciliteert een veilige omgeving waar samenwerking op basis van vertrouwen en wederzijds respect mogelijk is.

4. Rollen

In elk participatieproces is er een specifieke rolverdeling tussen de initiatiefnemers, de deelnemers, de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de gemeentelijke organisatie. Hoewel de rolverdeling per proces kan verschillen, zijn er wel algemene taken en verantwoordelijkheden te benoemen. Zo weet iedereen wat men van elkaar mag verwachten in een participatieproces.

De initiatiefnemer

- De initiatiefnemer heeft een idee of plan en wil dit uitvoeren in Albrandswaard. Het initiatief kan komen vanuit de gemeente, maar ook vanuit een projectontwikkelaar, woningcorporatie, een ondernemer, (maatschappelijke) organisatie of een inwoner(sgroep).
- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor een zorgvuldig participatieproces en neemt de participatievisie van Albrandswaard als leidraad.
- De initiatiefnemer brengt bij de start van het proces de kaders helder in beeld. En is duidelijk en open over hoe en waarover mensen kunnen meepraten en wat de invloed van de deelnemers is.
- De initiatiefnemer spant zich in om alle belangen in beeld te brengen en geen groepen uit te sluiten.
- De initiatiefnemer koppelt aan de deelnemers terug of en wat er met hun inbreng is gedaan en legt dit uit.

De deelnemers/participanten

- Deelnemers kunnen inwoners zijn, maar ook ondernemers, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties of andere betrokkenen.
- Deelnemers brengen open en eerlijk informatie in die voor het proces relevant is.
- Deelnemers erkennen dat er binnen hun groep verschil is tussen betrokkenen en belanghebbenden. Belanghebbenden zijn deelnemers op wie een initiatief mogelijk een directe impact heeft, bijvoorbeeld omdat een initiatief voor een inwoner of organisatie vanuit eigen woning of pand (grondeigenaren, gebouweigenaren en/of huurders) hoorbaar, zichtbaar, voelbaar of ruikbaar is.
- Deelnemers doen met een constructieve houding mee aan het proces.

De gemeenteraad

- De gemeenteraad heeft niet bij elk initiatief dat in Albrandswaard speelt een (formele) rol.
- In processen waarin het uiteindelijk aan de raad is om een besluit te nemen, stelt hij – zoveel als mogelijk – bij de start heldere kaders voor de inhoud en het proces. Deze kaders bepalen de ruimte die er in het proces is voor deelnemers om mee te denken en/of te doen.
- In processen waarin het aan de raad is om een besluit te nemen, toetst hij aan het einde of het resultaat van het proces past binnen de vooraf opgestelde kaders. Aan het einde van het proces worden in principe geen nieuwe inhoudelijke afwegingskaders toegevoegd.
- In processen waarin het uiteindelijk aan de raad is om een besluit te nemen, geeft de raad tijdens het proces invulling aan zijn rol als volksvertegenwoordiger door als toehoorder aanwezig te zijn bij belangrijke momenten in het proces. Dit zorgt ervoor dat de raad aan het einde van het proces ook op basis van eigen waarnemingen kan beoordelen of een proces zorgvuldig is verlopen.
- In processen waarin de gemeente initiatiefnemer is, heeft de gemeenteraad een extra belangrijke taak om de kwaliteit van het democratische proces te bewaken. Wanneer nodig gaat de raad tussentijds met het college in overleg over het proces.

Het college van burgemeester en wethouders

- Het college heeft niet bij elk initiatief dat in Albrandswaard speelt een (formele) rol.
- In processen waar de gemeente initiatiefnemer is, is het college verantwoordelijk voor een zorgvuldige organisatie van het participatieproces.
- Het college draagt er zorg voor dat er vroegtijdig/bij de start ruimte, tijd en aandacht is voor het uitwerken van het participatieproces.

- Bij processen waar het uiteindelijk aan de gemeenteraad is om een besluit te nemen, houdt het college de raad tussentijds op de hoogte van de voortgang.
- In processen waarin initiatiefnemer en/of deelnemers het niet volledig met elkaar eens worden over een oplossing weegt het college aan het einde van het proces de verschillende belangen. Daarbij licht het college toe hoe zij de belangenafweging heeft gemaakt. Wanneer het aan de raad is om uiteindelijk een besluit te nemen, informeert het college de raad over de voorgestelde belangenafweging.

Ambtenaren

- Een ambtenaar kan verschillende rollen hebben in een participatieproces: procesbegeleider (als de gemeente initiatiefnemer is), uitvoerder van beleid of toetser daarvan, vergunningverlener, verbinder, verstrekker van (financiële) middelen, etc. Het is de verantwoordelijkheid van de ambtenaar om bij de start van een proces vast te stellen van welke rol sprake is en dit helder te communiceren met andere deelnemers aan het proces.
- Wanneer een ambtenaar bij de start of tijdens een proces constateert dat hij rollen vervult die niet zorgvuldig te combineren zijn, zoekt hij voor de conflicterende rol(len) een vervanger en communiceert hij hierover helder met de andere deelnemers in het proces.
- De betrokken ambtenaar schat samen met de portefeuillehouder in of en hoe college en/of raad betrokken moeten worden en geeft daar vervolgens ook invulling aan. Ook in processen waar de gemeente niet zelf de initiatiefnemer is.
- Om de gemeenteraad in staat te stellen invulling te geven aan zijn volksvertegenwoordigende rol, ziet de betrokken ambtenaar erop toe dat raadsleden als toehoorder worden uitgenodigd voor belangrijke participatiemomenten. Ook in processen waarin de gemeente niet zelf de initiatiefnemer is.

5. Leren door te doen

Participatie is een continu leerproces. In Albrandswaard gaan we deze participatievisie daarom allereerst een jaar in de praktijk toepassen op een specifiek aantal processen om ervaring op te doen.

Na vaststelling starten we het eerste jaar met:

1. Specifieke gevallen waarbij het adviesrecht van de gemeenteraad wordt toegepast bij omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (waarbij de gemeenteraad participatie verplicht heeft gesteld).
2. Twee processen binnen de drie meest genoemde thema's waarvan de Albrandswaarders hebben aangegeven graag meer ruimte te willen om mee te denken
  - Leefbaarheid in de wijk
  - Verkeer en vervoer
  - Veiligheid

Bij de start van deze twee participatieprocessen wordt allereerst het participatieplan opgesteld en vastgesteld. Daarna start de uitvoering. Deze twee processen worden geselecteerd op basis van de mate waarin we de participatievisie, inclusief de uitgangspunten, zo volledig mogelijk kunnen toepassen.

Na een jaar leren legt het college de gemeenteraad een eerste evaluatie van deze participatievisie voor. Op basis van deze evaluatie werken we de participatievisie uit in participatiebeleid ('participatieaanpak') inclusief een verplichte participatieverordening. Het is wettelijk verplicht dat deze verordening voor 1 januari 2027 wordt vastgesteld. Het uiteindelijke beleid bevat een aanpak **"Zo werken we samen in Albrandswaard"**. Deze aanpak is er niet alleen voor de gemeente, maar we nodigen ook externe initiatiefnemers uit om de Albrandswaardse participatieaanpak te gebruiken bij ontwikkelingen in de gemeente.

Door te leren van ervaringen en samen te reflecteren op (doorlopen) processen bouwen we aan een nieuwe en toekomstbestendige participatiecultuur in Albrandswaard.

Bijlage 1

Hoe zit het ook alweer met
de Omgevingswet en participatie?

Er is in de Omgevingswet veel aandacht voor participatie. Het kan gaan om participatie bij initiatieven of activiteiten van externe initiatiefnemers, maar ook van de gemeente Albrandswaard zelf. Participatie in het kader van de Omgevingswet is het vroegtijdig betrekken van belanghebbenden bij initiatieven in de fysieke leefomgeving. In Albrandswaard stellen we dat 'hoe ingrijpender uw initiatief is voor de omgeving, hoe uitgebreider u participeert'.

Verplichte participatie

- bij instrumenten uit de Omgevingswet waarbij de gemeente zelf initiatiefnemer is

Voor de totstandkoming van instrumenten onder de Omgevingswet is participatie verplicht. Het gaat dan specifiek om:

- (een wijziging van) de Omgevingsvisie
- (een wijziging van) het Omgevingsplan
- een Programma onder de Omgevingswet

De gemeente geeft in dit geval het participatieproces vorm volgens deze participatievisie. Dat houdt in dat bij de start van het participatieproces een participatieplan wordt opgesteld waarin onder andere wordt aangegeven wie de gemeente gaat betrekken, wanneer dit gebeurt, hoe dit wordt vormgegeven, hoe wordt omgegaan met de inbreng van de deelnemers en hoe de besluitvorming plaatsvindt. Dit participatieplan wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

In de vervolgfase van het participatieproces wordt uitvoering gegeven aan het participatieplan en bij de uiteindelijke besluitvorming over het betreffende instrument maakt een participatieverslag onderdeel uit van de beraadslaging.

Verplichte kennisgeving

Wanneer een participatietraject wordt gestart voor (een wijziging van) de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan of een Programma geldt dat er verplichte kennisgeving over de start van het participatieproces wordt gepubliceerd op overheid.nl. In deze verplichte kennisgeving staat onder andere hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken worden. Hiervoor kan het participatieplan worden gebruikt.

Motiveringsplicht

Daarnaast geldt een motiveringsplicht waarin het bevoegd gezag bij het besluit aangeeft hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken. Deze motivering staat in het participatieverslag. Hierin wordt vastgelegd hoe de participatie is verlopen, welke deelnemers in de verschillende fasen hebben meegedaan en hoe hun inbreng is verwerkt en wat de resultaten van het proces zijn. Ook worden in het participatieverslag de leerpunten beschreven. Het participatieverslag is openbaar.

Participatie bij de Omgevingsvergunning

Bij verschillende activiteiten is een initiatiefnemer verplicht om een omgevings- vergunning aan te vragen. De initiatiefnemer moet bij het aanvragen van een omgevingsvergunning aangeven of hij aan participatie heeft gedaan en wat de resultaten zijn ('de aanvraag- vereiste'). Hoewel in veel gevallen participatie niet wettelijk verplicht is, is het voor een initiatiefnemer wel belangrijk om de omgeving vroegtijdig bij een project te betrekken. Deze participatievisie en de uitwerking ervan in beleid en hulpmiddelen moet initiatiefnemers inspireren en helpen om een zorgvuldig participatieproces in te richten.

De gemeente mag in de meeste gevallen niet weigeren om een aanvraag in behandeling te nemen omdat er geen participatie is geweest. Er is één categorie waarbij

de gemeente een aanvraag wel buiten behandeling kan laten als de initiatiefnemer niet of onvoldoende aan participatie heeft gedaan. Dit zijn de buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA) waarbij de gemeenteraad participatie verplicht heeft gesteld.

Participatie bij buitenplanse omgevingsplan-activiteiten

Onder de Omgevingswet vallen alle buitenplanse omgevingsplanactiviteiten onder de verantwoordelijkheid van het college. Ongeacht de impact van de afwijking ligt de bevoegdheid om tot een besluit te komen bij het college. Er zijn echter enkele categorieën waarin de gemeenteraad een nadrukkelijke rol heeft.

- [Categorie van gevallen waarin bindend advies is voorgeschreven](#)

De gemeenteraad heeft gevallen benoemd waarbij het een bindend adviesrecht heeft (zie kader hieronder). In deze gevallen vraagt het college de gemeenteraad om een bindend advies over de vergunningaanvraag. De gemeenteraad ontvangt van het college daarbij ook het participatieverslag. In gevallen waarin de gemeente door de initiatiefnemer al vanaf de start van het participatieproces wordt betrokken, licht het college de gemeenteraad tijdens het proces in over participatiemomenten. De raadsleden kunnen dan als toehoorder aanwezig zijn bij de participatieactiviteiten en uit eerste hand ervaren wat er leeft bij de deelnemers. Op het moment dat het college aan de raad dan een bindend advies vraagt, weet de gemeenteraad wat er speelt rond het initiatief en kan het de inhoud van het participatieverslag beter wegen.

- [Categorie van gevallen waarin participatie door de raad verplicht is gesteld](#)

In dezelfde gevallen waarin bindend advies is voorgeschreven, is participatie verplicht (zie kader hieronder). Het gaat om specifieke initiatieven die niet in het

omgevingsplan passen ('buitenplanse omgevingsplan-activiteit') waarvoor de gemeenteraad heeft besloten dat participatie een verplichting is. De rechtszekerheid van Albrandswaarders stelt hoge eisen aan de participatie en motivatie van de afwijking. Het participatieverslag is een belangrijk onderdeel in de motivering van de vergunningverlening. Het verslag dient in lijn te zijn met deze participatievisie en de 'Lijst van gevallen toepassing adviesrecht Omgevingswet'. Was er niet of onvoldoende sprake van een zorgvuldig participatieproces? Dan wordt de aanvraag buiten behandeling gelaten.

Toetsingskader

Deze participatievisie wordt vertaald in een toetsingskader, specifiek voor participatie onder de Omgevingswet. Aan de hand van dit toetsingskader beoordeelt de gemeente op basis van het participatieverslag of er sprake is van 'voldoende' participatie en of de participatievisie zorgvuldig is toegepast. De initiatiefnemer weet op basis van het toetsingskader exact wat de gemeente verwacht en waar de gemeente op toetst.

Gevallen van bindend advies en verplichte participatie

Onder de aangewezen gevallen van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, als bedoeld in artikel 16.15a, lid b. onder 1 worden verstaan:

1. Het bouwen van meer dan 6 nieuwe woningen;
2. Bouwprojecten, niet zijnde woningbouwprojecten, die groter zijn dan 1.000 m² bruto vloeroppervlak;
3. Het oprichten of aanpassen van een antenne-installatie hoger dan 40 m;
4. Voorzieningen voor het opwekken van (duurzame) energie, zoals windturbines, zonnenvelden (groter dan 1 ha) en biomassacentrales;
5. Het toestaan van permanente bewoning van recreatiewoningen;
6. Nieuwe en overige functies die strijdig zijn met een vastgestelde omgevingsvisie;
7. Het adviesrecht van de gemeenteraad bij buitenplanse omgevingsactiviteiten kan ook van toepassing worden verklaard door het College bij bouwprojecten (die qua aantallen onder de gestelde normen vallen bij lid 1 en 2), maar waarvan het College van oordeel is dat gezien de maatschappelijke impact hiervan het wenselijk is om deze voor te leggen aan de Raad voor advies.

Bron: Gemeentebld 2023, 225988